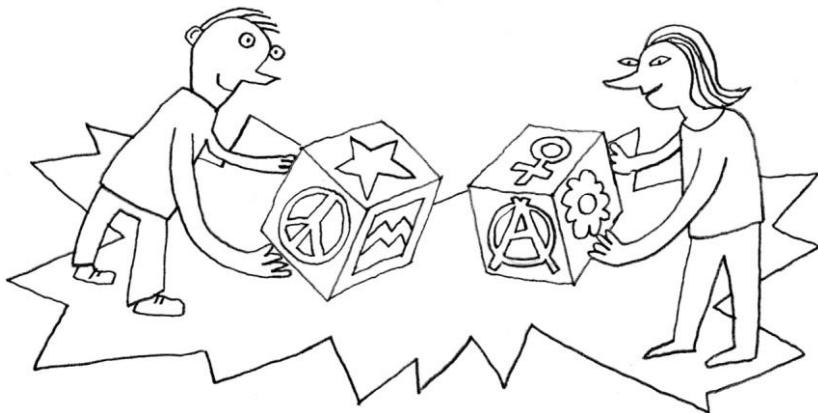


# Poglavlje 6 -

## Razumijevajući političku filozofiju



### Uvod

Slika prikazuje dječaka i djevojčicu koji su okrenuti jedan prema drugom. Pokazuju jedan drugome kocku sa simbolima koji predstavljaju političke filozofije. Važno je da se osmješuju jedan drugome, jer su simboli vrlo različiti i ukazuju na kontroverze i nesuglasice. Izuzetno je važno istraživati značenje tih simbola. Dječak pokazuje simbol „zabrana bombe“, kojim se priznaje pacifizam. Petokraka može predstavljati socijalistički način razmišljanja, ali isto i holistički način razmišljanja o čovječanstvu. „Cik-cak“ linija može biti znak za vodu i kao simbol zaštite okoliša, ali mu se može dati i drukčije značenje. Djevojčica pokazuje znak A, simbol anarhizma. Simbol ženskog spola može imati i znak za feminizam. Cvijet može biti znak za zaštitu okoliša, za mir, ali djevojčica može dati i neko drugo značenje tom simbolu. Mladi ljudi koriste se ljudskim pravima - sloboda govora, sloboda izražavanja i jednakost. Ne postoji autoritet koji će odrediti tko je u pravu, a tko u krivu.

Slika također iznosi jednu interesantnu i začuđujuće složenu poruku. Mi kombiniramo simbole i koncepte u političkoj filozofiji kako bismo izrazili naše ideje i stajališta, ali koji mogu biti ambivalentni i zbnjujući. Stoga moramo drugima objasniti naše izbore i moramo pažljivo slušati. Postoje mnoga stajališta o kojima se možemo ili ne možemo složiti. Šest simbola dovoljni su da na daju ideju otvorenog, pluralnog društva. Trebali bi poštivati jedni druge; tada možemo imati dobar argument koji nikome ne škodi već svima koristi.

Obrazovanje za demokratsko građanstvo i ljudska prava integrira dvije dimenzije. Prva je povezana sa *sadržajem*. Razumijevanje političke filozofije je važno za demokratsko građanstvo i ljudska prava jer nam pruža jasan smjer i vrijednosti kada prosuđujemo pitanja ili kad djelujemo. Također nam omogućava da bolje razumijemo jedni druge.

Druga dimenzija obrazovanja za demokratsko građanstvo i ljudska prava odnosi se na *kulturu civiliziranog konflikta* – svađati se sa osmijehom, ako je moguće. Takva kultura konflikta mora se poučavati u školama, putem iskustva i razmišljanja. Poučavanje može započeti u vrlo ranoj dobi i puno toga ovisi o primjeru koji pokazuju učitelji i ravnatelji.

*Učitelji demokratskog građanstva i ljudskih prava trebaju se brinuti da izbjegnu dvije zamke. Prva je politička korektnost. Nije dužnost učitelja da učenike poučavaju neku preferiranu političku doktrinu, niti ih prisiljavati da prihvate njegove/njezine osobne vrijednosti. Druga je tiho ignoriranje, što je suptilni oblik tlačenja. Učenici trebaju naučiti očekivati uzajamnu pažnju i uzvraćanje. Učitelji bi trebali poticati učenike da objašnjavaju svoje izbore kako bi ih drugi razumjeli, a ne ih prisiljavati da ih opravdavaju.*

Vježba može biti prilagođena različitim dobnim skupinama i može se koristiti od osnovnoškolske do srednjoškolske razine.

## Vježba 6.1. – Osnovni koncepti političke misli

**Odgojno - obrazovni ciljevi** Učenici razumiju vrijednosti koje su uključene u političke rasprave i to da neke vrijednosti podupiru ljudska prava a neke im se protive (poučavanje o ljudskim pravima)

Vježba osposobljava učenike da budu voljni učiti i razumjeti vrijednosti i stavove neovisno o tome slažu li se s njima ili ne (poučavajući *kroz* ljudska prava).

**Materijali**

Lista prijedloga ili slogana (vidjeti materijale u nastavku). Alternativno se mogu koristiti predizborni plakati, video isječci, ili izvadci iz izjava odnosno govora iz političkog života.

### Postupak

1. Učenici formiraju grupe ili parove od četiri sudionika.
2. Utvrđuju dublji smisao izjava. Možda će im biti potrebno dati pitanja kako bi ih usmjeravali i omogućili im usporedbe, npr. za koje društvene skupine ovaj prijedlog ima posljedice i koje bi to posljedice bile (učenici bi trebali odgovoriti nešto poput bogati i siromašni, zdravi i bolesni, moćnici i nemoćni, itd.).
3. Ukoliko su već upoznati s osnovnim pristupima političkog mišljenja, učenici mogu povezati svoje prijedloge s različitim školama političkog mišljenja. Nekoliko načina razmišljanja može im se svidjeti
4. Učenici prosuđuju izjave i njihove temeljne vrijednosti u svjetlu ljudskih prava

### Dodatak

Učenici raspravljaju o posljedicama prijedloga tako što ih uspoređuju s raspravama u svojoj zemlji.

### Materijali

#### Lista prijedloga i slogana

1. Država se ne bi trebala miješati u slobodnu tržišnu ekonomiju. Njezina je jedina briga primjena zakona.
2. Besplatna zdravstvena skrb mora se jamčiti svakome.
3. Sva poduzeća se moraju nacionalizirati.
4. Državnom poglavaru treba dodijeliti sve moći i ovlasti.
5. Država, radnici i sindikati trebaju se sastati kako bi povećali plaće.
6. Država kao takva je neugodnost.
7. Bijela civilizacija je superiorna civilizacija.
8. Slabe učenike treba maknuti iz obrazovnog sustava kako bi se sprječilo nazadovanje drugih učenika.
9. Nitko nema pravo da daje drugima naredbe.
10. Društvo bi se trebalo organizirati na način da vladajući poredak poštuje prirodnu hijerarhiju stvari.

## Vježba 6.2. – Stavovi prema moći<sup>5</sup>

**Odgojno - obrazovni ciljevi** Učenici mogu razlikovati između koncepata moći i njihovih implikacija za demokraciju i ljudska prava.  
Učenici razvijaju aktivno slušanje (poučavanje kroz ljudska prava).

**Materijali** Set materijala: „Stavovi o moći i vlasti“.

### Postupak

1. Učenici formiraju parove. Proučavaju izjave i odlučuju s kojim izjavama su suglasni.
2. Rade zabilješke o razlozima zbog čega podupiru određene izjave.
3. Parovi predstavljaju svoje rezultate u razredu.
4. Učenici identificiraju temeljne škole političkog mišljenja (vježba prijenosa transferabilnog znanja); učitelji koriste zaključke i rezultate rasprave u razredu kako bi upoznali učenike s osnovnim pristupima političkoj misli (induktivan pristup, koji omogućava korištenje različitih metoda) – predavanja učitelja, a možda i učenika; proučavanje izvadaka.

### Dodatak

Učenici razmišljaju o svojim individualnim vrijednosnim sustavima.

Učenici poistovjećuju političke ideje s politikom stranaka i političkih vođa u svojoj zemlji.

### Materijali

(vidjeti iduću stranicu)

---

<sup>5</sup> Citirano iz Claude Paris, *Ethique et Politique*, CG. izdanje, Quebec, 1985.

## Materijal za učenike

### Izjave o vlasti i moći

1. U vlasti uloga vođe je vrhovna i nezamjenjiva.
2. Moć otuduje i mora se eliminirati kako bi se dopustilo svakoj osobi da ostvari svoj puni potencijal.
3. Nacija ima samo jedno stvarnog neprijatelja: njezinu vlast.
4. Politička moć trebali bi izvršavati ljudi koji su birani od naroda.
5. Političke stranke su štetne moći države zato što dijele narod i uzrokuju nepotrebne sukobe.
6. Država nije jednostavan skup individualaca: ona je u stvarnosti više od zbroja individualaca.
7. Svi vrste moći imaju tendenciju da postanu totalitarne.
8. Država ne podrazumijeva završetak već predstavlja nužnost za realizaciju individualnih aspiracija.
9. Država je veliko groblje na kojem umiru svi izražaju individualnog života.
10. Štrajkovi su prijetnja vlasti te bi se iz tog razloga trebali zabraniti.
11. Pojedinci postoje samo za državu a bez nje su nitko i ništa.
12. Mladi ljudi bi trebali sudjelovati u odlukama koje se na njih odnose.
13. Jedino kad država prestane postojati možemo govoriti o slobodi.
14. Učitelj/ica treba uzimati u obzir legitimne tvrdnje svojih učenika.
15. Ljudska bića imaju prirodnu tendenciju da čine dobro; uvijek trebamo imati povjerenja u njih.
16. Sudjelovanje svih pojedinaca u moći je temeljno načelo organizacije svih ljudskih zajednica.
17. Političke stranke omogućavaju da želje pojedinaca utječu na odluke vlasti.
18. Kada bi ljudi bili prepušteni samima sebi, bez ikakve kontrole, ljudska bića bi se međusobno ubijala.
19. Politička moć ne bi trebali biti ostavljana na milost i nemilost javnog mišljenja.
20. Ljudska bića trebala bi imati prava koja vlasti mora poštivati i promovirati.

## Vježba 6.3. – Da sam magičar

**Odgojno - obrazovni ciljevi** Učenici se potiču da stvore smislene vizije. Osoba bez utopijski razmišljanja sklona je prihvatići status quo.

Učenicima je dana mogućnost da koriste svoje talente (kreativnost).

**Materijali** Papir i markeri.

### Postupak

1. Učenici su zamoljeni da se zamisle u ulozi magičara.
2. Oni čitaju:  
"Kad bih ja bio veliki magičar, omogućio bih ženama, muškarcima i djeci da nikad više ne dožive ono što se dogodilo tijekom rata... "
- Svaki učenik završava sljedeće rečenice:
  - Zaustavio bih ...
  - Zatvorio bih ...
  - Zaboravio bih ...
  - Protivio bih se ...
  - Nastavio bih sa ...
  - Stvorio bih ...
3. Izmjenjujući se, učenici čitaju svoje odgovore u plenarnom skupu. Predlaže se da se stolice rasporede u krug.
4. Evaluacija: učenici ukazuju i raspravljaju koje želje i potrebe su otkrili.

### Dodatak

Učenici se nose s pitanjem može li se nešto učiniti u vezi toga da se njihove želje ispune.

#### Varijacija za starije učenike:

"Da sam arhitekt ...": učenici razmišljaju kako bi njihova škola ili grad, selo, u kojem žive trebala izgledati.

Učenici razmišljaju o svojim željama i povezuju ih s osnovnim tradicijama političke misli (liberalna, konzervativna, socijalistička, prijatelji zemlje).